

*Миломир Исаиловић**

Министарство одбране

*Дејан Михајловић***

*Универзитет одбране у Београду,
Школа националне одбране*

ИЗРАЕЛСКИ КОНЦЕПТ КАМПАЊЕ ИЗМЕЂУ РАТОВА: РАЗВОЈ, ДОМЕТИ И ОГРАНИЧЕЊА

Сажетак

Кампања између ратова представља један од кључних концепата савремене безбедносне мисли Израела, развијен као одговор на промене у регионалном безбедносном окружењу након Другог либанског рата 2006. године. Концепт подразумева континуирано деловање испод прага отвореног оружаног сукоба ради слабљења противника и очувања стратегијске предности. Посебан значај има интеграција обавештајних, ваздушних, сајбер и тајних активности у јединствен мултидоменски модел употребе силе. Са друге стране истовремено се указује на структурна ограничења концепта и ризике који произилазе из дугорочног ослањања на деловање испод прага рата. Кампања између ратова представља ефикасан инструмент управљања претњама у сивој зони, али не и потпуну замену за класичну стратегијску припрему за рат. Анализа је фокусирана на период пре октобра 2023. године, али познавање концепта кампање између ратова представља кључ за тумачење савременог израелског стратешког размишљања и начина

* Имејл адреса: milomir.isailovic@mod.gov.rs.

** Имејл адреса: dejan_miha@yahoo.com.

на који Израел обликује безбедносно окружење, што омогућава боље разумевање како актуелних тако и будућих поступања Израела.

Кључне речи: кампања између ратова; одвраћање; Израелске одбрамбене снаге, Израел; управљање конфликтом; хибридни рат; Блиски исток; обавештајно-безбедносни систем.

УВОД

Израелска безбедносна стратегија у првим деценијама 21. века у значајној мери је обликована концептом Кампање између ратова (КИР; *хебр. תוכנית הכרע*), који је настао као институционални одговор на промену карактера претњи и трансформацију регионалног безбедносног окружења након Другог либанског рата 2006. године. Суочен са јачањем недржавних актера, развојем ракетних и асиметричних способности и све израженијим деловањем Ирана кроз мрежу прокси структура, Израел је развио модел континуираног деловања испод прага отвореног рата са циљем очувања стратегијске иницијативе.

За разлику од класичне дихотомије рат–мир, КИР почива на претпоставци да период између великих сукоба представља динамичну и конкурентну фазу у којој противници настоје да акумулирају војне, технолошке и организационе предности. У том контексту, концепт се заснива на логици динамичког одвраћања — проактивном, континуираном и прецизно дозираном деловању усмереном на ометање процеса јачања противника пре него што они достигну ниво који би захтевао шири ратни ангажман. (Eisenkot and Siboni 2019; IDF Strategy 2018; Danchev 1999).

У оперативном смислу, Кампања између ратова реализује се кроз мултидоменски приступ који обједињује висококвалитетне обавештајне податке, прецизне ваздушне ударе, сајбер активности, специјалне операције и дипломатско управљање ескалацијом. Такав модел омогућио је Израелу да у бројним случајевима успори трансфер напредног наоружања, ограничи војно утврђивање противника и одложи избијање ширег сукоба, уз релативно ниску цену у сопственим губицима.

Дугорочно ослањање на деловање испод прага рата носи и одређена структурна ограничења. Посебно се истиче ризик да противник периоде релативног затишја искористи за адаптацију, организационо учење и акумулацију способности које временом могу умањити ефекте одвраћања. Ово питање добија на значају у аренама у којима су просторни, политички и оперативни услови мање погодни за континуирано прикривено деловање (Dado Center 2024; Shelah, Valensi 2023; Inbar, Shamir 2014).

Циљ рада је да анализира настанак, теоријско-доктринарне основе и практичну примену израелске Кампање између ратова у периоду од 2006. до октобра 2023. године. Посебан фокус усмерен је на однос између оперативних домета концепта и његових уочених стратешких ограничења, као и на питање у којој мери КИР може представљати одржив модел управљања претњама у савременом безбедносном окружењу.

Разумевање концепта кампање између ратова представља кључ за тумачење савременог израелског стратешког размишљања и начина на који Израел обликује безбедносно окружење у условима континуираних претњи. Анализа овог концепта омогућава не само боље разумевање узрока и карактера безбедносних догађаја на Блиском истоку након 7. октобра 2023. године, већ и идентификацију дубљих структурних процеса који одређују динамику регионалних сукоба. У том смислу, КИР се не може посматрати искључиво као оперативни модел деловања, већ као шири стратегијски оквир који обликује перцепцију претњи, избор инструмената силе и границе између мира и рата у савременом безбедносном окружењу.

НАСТАНАК КОНЦЕПТА КАМПАЊЕ ИЗМЕЂУ РАТОВА

Од свог оснивања, Држава Израел функционише у условима перманентне безбедносне угрожености, што је довело до обликовања специфичног модела војног деловања заснованог на смењивању две међусобно повезане фазе. Прва је била припрема за ратове, која је обухватала развој јачања сопствених капацитета за набавку и развој наоружања, као и константно унапређење обуке, организационих и функционалних способности оружане силе и становништва у целини. Друга фаза односила се на директну примену војне силе

у ратним условима и пружање подршке борбеним операцијама (Eisenkot and Siboni 2019).

Истовремено, природа претњи усмерених ка израелској безбедности доживљавала је дубоке промене. Слабљење арапских држава и њихових оружаних снага довело је до новог безбедносног окружења у којем су се конвенционалне и неконвенционалне (попут терористичких и паравојних организација) развијале паралелно. Иако је Израел и даље имао изразиту војну надмоћ, нови изазови и Други либански рат 2006. године подстакли су Израелске одбрамбене снаге (ИОС) да осмисле нови концепт интегрисаног превентивног деловања: Кампања између ратова.

Овај концепт представља темељну промену у начину функционисања израелског безбедносног апарата и један је од кључних фактора релативне стабилности коју је Израел уживао све до октобра 2023. године. За разлику од претходног приступа који је подразумевао или припрему за рат или вођење отворених борбених операција, Кампања између ратова почива на проактивним, офанзивним активностима заснованим на изузетно квалитетним обавештајним подацима и тајним дејствима.

Њени основни циљеви су јасно дефинисани:

- Одложити рат и одвратити непријатеље сталним слабљењем њихових офанзивних, организацијских и одбрамбених капацитета.
- Појачати легитимитет Израела за употребу силе, а истовремено умањити легитимитет непријатеља, делимично откривањем тајних војних активности које крше међународно право.
- Створити повољне услове за израелске одбрамбене снаге ако до рата коначно дође. (Eisenkot and Siboni 2019)

Историјски развој концепта кампање између ратова

Израелске одбрамбене снаге (ИОС) традиционално делују на принципу офанзивне оријентације, полазећи од уверења да је напад најбоља одбрана. Ова доктрина огледала се не само у великим ратним операцијама, већ и у свакодневним безбедносним активностима. Моше Дајан, начелник Генералштаба током Синајске кампање 1956. године, а касније министар одбране у време

Шестодневног и Јомкипурског рата, сажето је изразио овај став: „Иако се израелска војска назива ‘одбрамбена’, она није армија која се води искључиво дефанзивним начелима... једноставно речено, Израелске одбрамбене снаге су у својој суштини нападно оријентисана војска – у размишљању, планирању и деловању, и то је дубоко укоревљено у њеној природи и духу” (Gluska, 2007, vi.).

У контексту свакодневне безбедности, овај приступ најјасније је долазио до изражаја током операција одмазде педесетих година. Иако су оне формално представљале одговор на нападе инфилтрираних група са територије Јордана и Египта, њихова сврха била је вишеслојна: подизање борбеног морала трупа, стицање ратног искуства за елитне јединице и припрема командног кадра за будуће сукобе. Израелска војна команда истовремено је ова дејства повезивала са концептом одвраћања, чији је циљ био одлагање, ако већ не и спречавање, следећег неизбежног ратног обрачуна. Ефекат одвраћања требало је постићи демонстрацијом војне моћи и доследном применом казнене политике према свим непријатељским активностима (Shelah 2023, 18–19).

У једном од својих предавања официрима ИОС-а, под насловом „Операције одмазде као средство за обезбеђивање мира”, Моше Дајан је сажето дефинисао њихов циљ као „казну и одвраћање”. Он је том приликом истакао да исходи „мањих борби дуж границе или изван ње имају велики значај за свакодневну безбедност, за то како Арапи процењују израелску снагу и како Израел сам себе посматра”. Дајан је нагласио да Израел мора наметнути високу цену за проливену крв, цену коју ни арапска села, ни војске, ни владе неће бити спремне да плате, те да ће се арапске државе уздржавати од рата само ако су уверене да ће се суочити са жестоким и за њих неповољним последицама (Shelah, Valensi 2023, 19).

Улога операција одмазде као централног средства израелске безбедносне политике – од раних педесетих година, преко Шестодневног рата, па и касније – приметно подсећа на данашњи став ИОС-а према Кампањи између ратова. У оба случаја реч је о офанзивном приступу који подразумева преношење борбених активности на непријатељску територију, коришћење елитних јединица како би се истовремено постигли оперативни резултати и изградиле шире војне способности, демонстрацију силе ради одвраћања противника и, бар декларативно, деловање испод прага

отвореног рата. Суштина овог модела јесте настојање да се одложи избијање наредног великог сукоба и да Израел у њега, ако већ мора доћи, уђе из повољније позиције (Shelah, Valensi, 2023, 19).

И сама терминологија операција одмазде служила је као оправдање њиховог постојања, како за унутрашњу, тако и за међународну јавност: оне су представљане и доживљаване као реакција на нападе терориста или провокације непријатељских снага. Израел се одлучивао на активне, силом поткрепљене покушаје да противнику спречи прибављање нових војних способности у ситуацијама у којима је постојала реална опасност да противник дође до оружја које би могло да наруши стратешку равнотежу и угрози израелску позадину. У тим случајевима Израел је прибегавао превентивним акцијама, најчешће прикривеним или једнократним, високо специјализованим операцијама.

Пример таквог приступа био је случај немачких научника који су почетком шездесетих година у Египту радили на развоју ракета земља–земља великог домета. Мосад је против њих предузео низ мера, од насилних, као што су писма-бомбе, до метода компромитовања – укључујући медијско разоткривање њихових активности у Израелу и иностранству и политички притисак на владу Савезне Републике Немачке, у операцији познатој као „*Damocles*”. (За детаљније погледати: Israel Intelligence Heritage & Commemoration Center, “Operation Damocles and the German Scientists in Egypt”, на хебрејском) У сличном контексту, у складу са Бегоновом доктрином, Израел је извео и ваздушне ударе на ирачки нуклеарни реактор Осирак 1981. године, као и на реактор који је Сирија градила у Деир ел-Зору 2007. године, спречивши на тај начин трансформацију регионалног биланса моћи (Yadlin, 2018).

Технолошки развој довео је до изражене асиметрије, која је суштински изменила услове у којима се води кампања. Израел располаже надмоћним капацитетима – у мери која понекад делује потпуно једнострано – у области ваздухопловства, оклопних система, обавештајних способности и прецизног наоружања. Поред тога, ИОС су развиле борбене доктрине засноване на концептима произашлих из Револуције у војним пословима (*Revolution in Military Affairs*), општег појма који означава дубоке промене у карактеру ратовања настале услед напретка у развоју прецизног и далекометног оружја, рачунарских технологија и ратовања заснованог на мрежно повезаним системима (Raphael, 2015).

Технолошке и оперативне промене у ИОС последњих деценија створиле су темеље за Кампању између ратова. Уместо ослањања на копнене снаге, фокус је померен на обавештајне податке, ваздушне ударе и употребу прецизног наоружања, што омогућава ширење домета операција, избегавање израелских губитака и минимизирање цивилних жртава (што очигледно није први приоритет израелских безбедносних снага). Ови процеси су се наставили у акцијама ИОС у Либану и Појасу Газе током 21. века, где је избегавање дуготрајних, интензивних копнених ратова постало приоритет.

Уместо потпуног уништења противника, циљ је постао наношење ограничене и периодичне штете – стратегија позната као „кошење траве” (*“mowing the lawn”*) – која настоји да одржи привремено одвраћање и спречи јачање непријатеља без уласка у тотални рат (Inbar, Shamir 2014). Овај приступ је посебно видљив на Западној обали, где ИОС свакодневним превентивним деловањем настоји да спречи појаву нових претњи и одржи контролу над ситуацијом. Иако су се непријатељ и облик ратовања променили, основна логика је остала иста: текуће операције служе не само за очување безбедности у мирнодопским условима, већ и као припрема да Израел, уколико сукоб ипак избије, уђе у рат у што повољнијим условима (Shelah, Valensi, 2023, 23).

Израелски концепт деловања испод прага рата разумљив је само ако се у први план стави улога израелске обавештајно-безбедносне заједнице у систему националне безбедности. Обавештајне активности представљају кључни елемент израелског система националне безбедности, омогућавајући благовремено уочавање претњи, подршку процесу доношења одлука и ефикасно деловање државних институција. Израелска обавештајна заједница организована је кроз више специјализованих служби – пре свега војну обавештајну службу АМАН, унутрашњу безбедносну службу ШАБАК и спољну обавештајну службу Мосад – које покривају различите домene претњи и делују координисано у функцији укупне националне безбедности. Овакав институционални оквир, заснован на континуираном прикупљању, анализи и дистрибуцији обавештајних података, омогућава Израелу да развија стратегије које се ослањају на рано упозоравање, селективну употребу силе и контролу ризика ескалације у сложенom безбедносном окружењу (Eisenkot and Siboni 2019; IDF 2018; Shelah et al. 2023).

ТЕОРЕТСКИ И ДОКТРИНАРНИ ОКВИР КАМПАЊЕ ИЗМЕЂУ РАТОВА

Израелска војна стратегија почива на моделу „три плус један” стуба: рано упозоравање, одвраћање, одлучујућа победа и одбрана. Логика овог приступа заснива се на чињеници да Израел, као држава ограничених територијалних и демографских ресурса, настоји да одложи избијање рата путем одвраћања противника, истовремено непрекидно надгледајући безбедносно окружење како би што раније уочио знаке могуће агресије (Eisenkot and Siboni 2019).

Када се појаве наговештаји претње, Израел настоји да делује превентивно, изводећи ударе којима онеспособљава противника и пребацује ратна дејства на његову територију, како би заштитио сопствену позадину (IDF Strategy 2018). Израел није у могућности да води дуготрајан конвенционални рат без исцрпљивања својих ресурса, па стога тежи брзој и одлучујућој победи која би окончала сукоб под условима повољним по њега. Такав приступ подразумева елиминисање способности и воље противника да настави борбу, чиме се Израел враћа у стање релативне стабилности, односно ниво рутинске безбедности.

Четврти стуб стратегије – одбрана – ушао је у израелску доктрину као одговор на растућу опасност од балистичких ракета, а у последње време и беспилотних летелица, које могу директно да угрозе израелску територију. За разлику од класичних ратова у раним деценијама постојања државе, савремени противник више не мора да пробије фронт или стекне превласт у ваздуху да би наносио штету Израелу, сада је у стању да угрози цивилно становништво без суочавања са израелским оружаним снагама на бојишту (Cseregi 2024).

Време великих оклопних продора у дубину територије противника, опкољавања његових снага и коришћења заузетог простора као адута у преговорима о примирју или миру било је мање значајно од оног тренутка када су главни изазов Израелу постали недржавни актери и хибридне терористичке организације попут Хамаса и Хезболаха. У условима асиметричних конфликта, израелске оружане снаге уздржавале су се од освајања територија, што је било уобичајено у ранијим арапско-израелским ратовима. Уместо тога, усмериле су се на употребу прецизног ватреног

деловања ради уништавања непријатељске инфраструктуре и борбених капацитета, са циљем да се противнику одузме могућност да представља непосредну претњу (Inbar, Shamir 2014).

Поред развоја нових војних способности, у складу са Стратегијом ИОС из 2018. године, као и пратећим програмима модернизације, Израел је истовремено настојао да успори јачање Ирана и његових прокси структура, које су означене за директну претњу безбедности и постојању Државе. Кампања између ратова и у овом случају нашла је своју одлучујућу примену. То је подразумевало прецизне кинетичке ударе на иранске, сиријске и капацитете Хезболаха – укључујући лансирне положаје, складишта ракета, војне базе и друге елементе војне инфраструктуре – као и циљани атентати / селективне ликвидације војних званичника и нуклеарних научника и сајбер операције усмерене пре свега против иранског нуклеарног програма, са циљем да се испуне, претходно наведени разлози увођења КИР, ради задржавања доминације и опште сигурности Израела.

ТЕОРЕТСКЕ ОСНОВЕ ИЗРАЕЛСКЕ КАМПАЊЕ ИЗМЕЂУ РАТОВА

У савременој израелској војној литератури ретко се експлицитно позивају на класичне или савремене војне мислиоце, али је очигледно да бројни оперативни и стратегијски концепти Израелских одбрамбених снага почивају на теоријским постулатима које су они формулисали. Иако се Харт, Сун Цу, Дуе или Клаузевиц не наводе директно као ауторитети, њихови принципи – попут индиректног прилаза, превентивне доминације, употребе ваздушне моћи и схватања рата као политичког инструмента – препознатљиви су у практичним решењима, оперативним процедурама и доктринарном развоју Кампање између ратова.

У савременом израелском концепту Кампање између ратова могу се препознати јасни одједи Сун Цуове стратегијске мисли, нарочито његовог начела да је „највећа победа она која се постиже без борбе”. КИР није усмерена ка отвореном, класичном сукобу, већ практикује сталну, прецизну и контролисану примену силе са циљем да непријатељ буде ослабљен, ограничен и дестабилизован пре него што стекне капацитет за реалну претњу. Уместо тежње за одлучујућом битком, Израел кроз КИР настоји да противнику одузме

иницијативу, наруши његове планове и деловање, и тиме га доведе у позицију у којој рат више није рационална опција. На тај начин, КИР се показује као модерна, технолошки посредована примена Сун Цу принципа – ратовање засновано на обмани, превенцији, информационој надмоћи и селективној употреби силе – у којем је стратешки циљ да се непријатељ порази, не уништавањем, већ укидањем могућности да уопште постане претња (Sun Cu 2012).

Промишљање израелске стратегије кроз призму Клаузевицеве теорије показује да савремени изазови с којима се Израел суочава у основи доводе у питање применљивост класичног модела рата као одлучујућег оружаног сукоба између држава. Савремено ратовање, нарочито у израелском контексту, више није усредсређено на фронталну битку, уништавање противничке војске и постизање коначног исхода у кратком року, већ на континуиране, прецизне и често тајне операције које служе одлагању, потискивању и онемогућавању противникових способности. Управо Кампања између ратова представља највидљивији пример ове трансформације: она одступа од идеја Клазевица „одлучујуће победе” и рата као јасно дефинисаног догађаја, замењујући га дугорочним низом контролисаних офанзивних поступака, сајбер напада и прецизних удара, којима Израел настоји да нанесе штету противнику, с којим формално није у рату. Иако ИОС не доводи до коначног слома непријатеља, она омогућава Израелу да непрекидно обликује безбедносно окружење, задржи иницијативу и не дозволи да се претња развије до нивоа који би захтевао тоталну мобилизацију. На тај начин КИР показује границе Клаузевицеве доктрине у ери асиметричних и хибридних конфликта, али истовремено задржава његову суштинску логику да су војна средства наставак политике другим средствима – само у измењеној, технолошки посредованој и стално активираној форми која одговара безбедносним реалностима 21. века (Kober 2011).

Концепт Кампање између ратова у великој мери одражава основне постулате ваздухопловне теорије Ђулија Дуе, који је сматрао да ће се карактер будућих ратова променити у корист ваздушне моћи и удара у дубину непријатељске територије. Дуе је истицао да је суштина стратегијске надмоћи у способности да се паралишу противникови капацитети пре него што дође до отвореног сукоба, чиме се врши притисак на његову политичку

вољу без потребе за масовном окупацијом или дуготрајним копненим операцијама (Douhet 2019, 94–95, 249–250).

Израелска Кампања између ратова управо реализује ову логику: кроз употребу ваздушних удара, обавештајних и сајбер операција, као и прецизног наоружања, ИОС настоје да систематски наруше способности Ирана и његових прокси структура, али без уласка у формални рат. На тај начин, КИР не само да модернизује Дуетову визију доминације из ваздуха, већ је прилагођава асиметричним конфликтима 21. века, где није постизање коначне победе на бојном пољу, већ трајно одузимање противнику иницијативе и способности да прети израелској националној безбедности.

Израелска Кампања између ратова у значајној мери одражава стратешку логику Лидела Харта (*B.H. Liddell Hart*), посебно његову теорију индиректног прилаза као најефикаснијег начина за постизање стратешке предности. Харт је тврдио да се највећи успех у рату постиже избегавањем директног удара на најјаче тачке противника, већ делујући на оне елементе његове моћи који су осетљиви, неочекивани или логистички кључни (Danchev 1999, 296–322).

Израел је управо кроз КИР поступао у складу са тим принципом: уместо отворене конфронтације са Ираном или Хезболахом (после 2023. године ушао је у директан сукоб, али када је одговарало Израелу), он настоји да постепено и прецизно наруши њихову инфраструктуру, блокира развој критичних капацитета и контролише темпо ескалације. Циљ КИР није да постигне одлучујући пораз непријатеља, већ да га држи у стању трајне стратешке непотпуности, чиме се Израелу омогућава да одржава иницијативу и избегне услове који би могли водити у рат. У том смислу, КИР представља институционализовану и технолошки унапређену варијанту Хартовог индиректног прилаза: елиминисање претње не фронталним сукобом, већ ускраћивањем непријатељу могућности да уопште дође у позицију у којој би рат био рационалан избор.

ПРИМЕНА КАМПАЊЕ ИЗМЕЂУ РАТОВА

Кампања између ратова у оперативном смислу почива на комбинацији обавештајних података и прецизних кинетичких

удара, пре свега из ваздуха. Израел користи мрежу обавештајних служби (војна, спољна и унутрашња), техничке изворе, беспилотне платформе и сајбер капацитете како би у реалном времену пратио трансфер наоружања, размештај иранских и прокси снага и критичну инфраструктуру. На основу тога спроводе се прецизни ваздушни удари на складишта ракета, лансирне положаје, командна места и конвоје. Сајбер операције и тајне акције (укључујући саботаже и циљана убиства) су ниског интензитета, али високо утицајан део исте логике – нанесена штета противнику, без формалног уласка у рат.

У Сирији (до 2023. године) КИР се манифестује као серија удара на иранско војно утврђивање, инфраструктуру Хезболаха и линије снабдевања – од аеродрома и складишта до конвоја наоружања, при чему је Израел настојао да спречи стварање новог фронта на Голану и масовно размештање прецизно навођених ракета у Либану. У Либану (до 2023. године), иако је отворени сукоб са Хезболахом релативно ретко, КИР има превентивну функцију: праћење и повремена дејства против развоја ракетног и тунелског система, као и обавештајно праћење командне структуре. У Појасу Газе (до 2023. године), елементи КИР виде се у периодичним ударима на инфраструктуру Хамаса и Палестинског исламског дихада, који треба да „кошењем траве” задрже њихове капацитете на нивоу који не угрожава фундаменталну безбедност Израела. Коначно, у односу на Иран, КИР обухвата и сајбер нападе, саботаже и (према страним изворима) операције усмерене против нуклеарног програма и високих кадрова одбрамбеног комплекса.

У периоду од 2013. до 2023. године, Сирија представља један од главних арена примене Кампање између ратова. Израел је изводио често тајне ваздушне ударе на иранске, про-иранске и позиције Хезболаха на територији Сирије и то: на складишта оружја, лансирне положаје, логистичке коридоре и базе за превоз и складиштење напредних ракета.

Циљ ових операција није био освајање територије већ уништавање непријатељског потенцијала, спречавање трансфера „*game-changing*”¹ наоружања ка недржавним актерима и одржавање стратегијске превласти (Eisenstadt 2017).

¹ У периоду од 2019. до 2023. године у израелским безбедносним круговима

Овај начин деловања — прецизни, периодични удари, рад обавештајних служби, без формалног ратног стања — илуструје суштину КИР: не рат за освајање, већ стална кампања ради минимизације претње и одлагања сукоба (Shelah et al. 2023).

Израел у стратешком и безбедносном промишљању доживљава Иран као егзистенцијалну претњу, пре свега због комбинације идеолошке мотивације Техерана, његовог ракетног и нуклеарног програма и шире мреже регионалних прокси актера. Према израелској перцепцији, Иран не делује само као држава-супарник већ као центар који финансира, наоружава и оперативно усмерава организације попут Хезболаха, Палестинског исламског цихада, али и Хамаса, чији је примарни циљ слабљење и дугорочно подривање израелске безбедности. Оно што Израел највише забрињава јесте нуклеарни програм Ирана, будући да поседовање нуклеарног оружја од стране режима који не признаје право Израела на постојање, представља по мишљењу израелских стратегијских кругова, директну опасност за опстанак државе.

Управо из тог разлога Израел је током протеклих деценија прибегао специјалним, тајним и неконвенционалним операцијама како би успорио или онемогућио ирански нуклеарни напредак. Најпознатији примери таквих активности укључују употребу компјутерског црва *Stuxnet* (Brandon 2012), који је озбиљно оштетио постројења у Натанцу, затим убиства иранских нуклеарних научника повезаних са нуклеарним програмом (Andrew 2020), као и елиминацију кључних личности у иранском безбедносно-војном апарату, укључујући и генерале Корпуса чувара исламске револуције задужене за регионалне операције (Reuters 2022). За Израел, ове акције нису изоловани инциденти, већ део ширег, дуготрајног настојања да се спречи Иран да стекне способности које би му омогућиле да промени стратешку равнотежу на Блиском истоку и, у крајњем исходу, доведе у питање саму егзистенцију јеврејске државе.

У почетку је КИР имао за циљ да спречи пренос напредног наоружања на Хезболаха и обузда иранско и прокси јачање на

тврдили су да Хезболах поседује више од 150.000 ракета којима може да гађа било коју тачку на територији Израела. Тада су тврдили да би „*game-changing*” био да значајан број од тих ракете унапреде у прецизно вођену муницију.

територији Сирије, али су се временом циљеви проширили — до степена да се КИР почео посматрати не само као средство за сузбијање транспорта оружја, већ као шире деловање против иранске глобалне мреже у региону. Током тог периода, Иран и његови савезници су консолидовали „осовину отпора”, што је додатно подигло ризик од истовремених конфликата на више фронтова. Иако је КИР показала способност Израела да спроводи прецизне ваздушне, обавештајне и сајбер акције са минималним израелским губицима, Институт за безбедносне студије (INSS) у 2023. упозорава да континуирана опсесија овим обликом сукоба — усмереног на смањење непријатељских капацитета — може дугорочно наштетити продуктивној спремности на велики рат. Из тога се намеће несавршенство КИР, односно њена апсолутна непримењивост у свим околностима, те да је неопходно прегледати и ревидирати циљеве и границе КИР, посебно у односу на Иран, како би Израелска стратегија остала ефикасна и одржива (Shelah Valensi 2023, 63–64).

У периоду после Либанског рата 2006. године Израел је, у оквиру КИР, тежиште деловања према Хезболаху и иранском војном присуству на северном фронту померио са класичне копнене офанзиве на проактивне, прецизне и обавештајно засноване операције. Циљ таквог приступа није било освајање територије, већ одлагање рата, одвраћање противника и систематско слабљење његове војне изградње, средстава и способности, посебно у погледу тунела, прецизних ракета и капацитета који би могли угрозити израелску позадину (Eisenkot and Siboni 2019).

Као део КИР, Израел је више пута уништавао складишта оружја, ракетне лансиране положаје и логистичке капацитете Хезболаха у јужном Либану, и то често путем тајних акција и ваздушних удара, а не отворених копнених интервенција. Такав приступ омогућава да се „прича о миру” одржава формално, док се истовремено употребљена сила држи испод прага рата, што смањује ризик од пуне ескалације.

Важно је да КИР у Либану представља мултидимензионалну стратегију: обједињује обавештајне податке, ваздушне ударе, тактичке саботаже и психолошку компоненту — са идејом да се немилитарна и јавна цена за Хезболаха и његове актере подигне довољно да чак и грађани Либана почну да врше притиске на своје лидере да одустану од конфронтације (Cseregi 2024).

Међутим, аутори који анализирају КИР указују и на њена ограничења: тачније – да, иако су успеси у смањењу противничких капацитета били значајни, КИР не може у потпуности да замени класичну припремљеност за рат. Континуирана тактика „удари-избегавај рат” носи ризик сталне ескалације и погрешних процена, уколико противник одлучи да прихвати високу цену, довешће до рата (Dado Center 2024).

ЗАКЉУЧАК

Концепт Кампање између ратова (КИР) није настао одједном, већ као постепени одговор на промену природе претњи које окружују Израел. Овај концепт је настао као покушај да се кроз прецизне, континуиране и често тајне акције, испод прага отвореног рата, редукују способности непријатеља, одложи ескалација и одржи израелска стратешка предност.

Током више од једне деценије, КИР је остварио значајне резултате. Израел је успео да нанесе велику материјалну и оперативну штету својим непријатељима, посебно Хезболаху, Хамасу и иранским прокси структурама, уништавајући складишта оружја, логистичке објекте, командне центре и делове система који би могли угрозити израелску безбедност. Ово је омогућило да многе претње не ескалирају у рат великих размера и да Израел задржи иницијативу у региону, што је представљало значајну заштиту у периоду када се свет суочио са експанзијом хибридних и асиметричних конфликта.

Међутим, упркос бројним тактичким и оперативним успесима, Кампања између ратова није успела да спречи највећи стратешки шок у савременој историји Израела – напад Хамаса 7. октобра 2023. године. Овај догађај показао је ограничења доктрине која је, у тежњи ка минимизацији сукоба и сталном ослањању на прецизне ударе, недовољно посветила пажњу дубинским променама у способностима и намерама противника, посебно у домену обавештајне процене и маскиране војне припреме непријатеља. Израел је тако, упркос успешном смањивању непријатељских капацитета, приморан да поново преиспита неке од основних постулата своје стратегије.

Ипак, не може се занемарити чињеница да је управо КИР омогућио да Израел у тренутку избијања рата буде технолошки,

тактички и оперативно далеко спремнији него што би био без оваквог приступа. Дугогодишње смањивање способности Хезболаха и Хамаса, контрола иранских регионалних активности и стално унапређивање обавештајног апарата створили су предуслове који су Израелу омогућили да релативно брзо пређе из шока у организовану војну акцију. Стога, Кампања између ратова остаје парадигма чији су резултати двоструки: она је доказала да Израел може пројектовати силу и у миру и подићи цену сваког будућег сукоба, али је истовремено показала да се ниједна стратегија не сме посматрати као трајна гаранција безбедности у динамичном и идеолошки набијеном блискоисточном простору.

Дадо Центар израелске војске тврди да је дугогодишња успешна примена КИР створила уверење да је овај модел довољан за контролу претњи и да ће спречити избијање рата. Та перцепција довела је до занемаривања могућности великог изненађења.

Кампања између ратова може се тумачити као синтеза Клаузевицеве политичке логике рата, идеје победе без отворене битке Сун Цуа, Дуеове доминације удара из ваздуха и Хартове стратегије индиректног приступа, прилагођене асиметричним сукобима 21. века.

Израелска кампања између ратова може бити делотворна као привремена, адаптивна и реактивна стратегија — али као дугорочна и самостална стратегија она мора бити допуњена политичком визијом. У супротном, постоји опасност да ће се циклус ескалација, одмазди и противудара претворити у континуирани рат, са непредвидивим последицама.

РЕФЕРЕНЦЕ

- Csepregi, Zsolt. 2024. "The The Israeli Way of War:: How Israel Would Wage a 'War for Existence' against a Peer Competitor", AARMS – Academic and Applied Research in Military and Public Management Science. Posljednji pristup 7. april 2026. https://real.mtak.hu/194204/1/03_csepregi_35-56_AARMS_2024_1.pdf.
- Dado Center. 2024. "Swords of Iron" War – Special Issue, Dado Center Journal, Ministry of Defense, Israel, Posljednji pristup 7. april 2026. <https://www.idf.il/media/if4fnlaz/swords-of-iron-war-%D7%91%D7%99%D7%9F-%D7%94%D7%A7%D7%98%D7%>

- 91%D7%99%D7%9D-%D7%9C%D7%90%D7%AA%D7%A8-28-10-24-%D7%A1%D7%95%D7%A4%D7%99-1.pdf.
- Danchev, Alex. 1999. Liddell Hart's Big Idea," War in History 6, no. 3, Posljednji pristup 7. april 2026. <https://library.fes.de/libalt/journals/swetsfulltext/14965921.pdf>.
- Douhet, Giulio. 2019. "The Command of the Air", Air University Press, Maxwell Air Force Base, Alabama, Posljednji pristup 7. april 2026. https://www.airuniversity.af.edu/Portals/10/AUPress/Books/B_0160_DOUHET_THE_COMMAND_OF_THE_AIR.pdf.
- Eisenkot Gadi, Siboni Gabi. 2019. "The Campaign Between Wars: How Israel Rethought Its Strategy to Counter Iran's Malign Regional Influence", Washington Institute, 4. September 2019. <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/campaign-between-wars-how-israel-rethought-its-strategy-counter-irans-malign>.
- Eisenstadt, Michael. 2017. "Military Strikes on Syria: Historical Lessons and Implications," The Washington Institute for Near East Policy. April 7, 2017. <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/military-strikes-syria-historical-lessons-and-implications>.
- Gluska, Ami. 2007. The Israeli Military and the Origins of the 1967 War: Government, Armed Forces and Defence Policy 1963–1967, London–New York, Routledge.
- Hanna, Andrew. 2020. "Part 5: Assassinations of Iran Nuclear Scientists", United States Institute of Peace, Iran Primer, December 2, 2020. <https://iranprimer.usip.org/blog/2020/nov/30/part-2-iran-nuclear-scientist%E2%80%99s-assassination>.
- IDF Strategy 2018. Posljednji pristup 7. april 2026. <https://www.idf.il/media/3cdhcgro/strategy.pdf>.
- Inbar, Efraim, Shamir, Eitan. 2013. "Mowing the Grass": Israel's Strategy for Protracted Intractable Conflict," Journal of Strategic Studies 10 October 2013 <https://doi.org/10.1080/01402390.2013.830972>.
- Israel Intelligence Heritage & Commemoration Center. n.d. "Operation Damocles and the German scientists in Egypt." Posljednji pristup 7. april 2026. https://www.intelligence.org.il/?module=articles&item_id=16&article_id=31&art_category_id=7.
- Kober, Avi. 2011. "Clausewitz and 21st Century Israeli Military Thinking and Practice". Posljednji pristup 7. april 2026. <https://clausewitzstudies.org/bibl/Kober-ClausewitzAnd21stCenturyIsrael.pdf>.

- Marcus Raphael David. 2015. "The Israeli Revolution in Military Affairs and the Road to the 2006 Lebanon War." In *Reassessing the Revolution in Military Affairs* eds. Jeffrey Collins and Andrew Futter, 92–111. London.
- Reuters. 2022. "Revolutionary Guards say colonel assassinated in Tehran" Reuters. May 22, 2022. <https://www.reuters.com/world/middle-east/shiite-shrine-defender-assassinated-tehran-tasnim-2022-05-22/>.
- Shelah, Ofer, Valensi, Carmit 2023. "The Campaign between Warsat a Crossroads" 2013-2023: What Lies Ahead?", *INSS Memorandum* 227, November 2023. https://www.inss.org.il/wp-content/uploads/2023/11/Memo_227_ShelahValensi_ENG.pdf.
- Cu, Sun n.d. Umeće Ratovanja. Posljednji pristup 7. april 2026. http://www.globalbook.rs/uploads/1/1/3/2/11327145/sun_tzu_-_umece_ratovanja.pdf.
- Valeriano, Brandon, Maness, Ryan. 2012. "The Fog of Cyberwar: Why the Threat Doesn't Live Up to the Hype", *Foreign Affairs*. November 21, 2012 <https://www.foreignaffairs.com/articles/2012-11-21/fog-cyberwar?>.
- Yadlin, Amos. 2018. "The Begin Doctrine: The Lessons of Osirak and Deir ez-Zor", *INSS Insight* No. 1037, March 21, 2018. <https://www.inss.org.il/publication/the-begin-doctrine-the-lessons-of-osirak-and-deir-ez-zor/>.

Milomir Isailović*

Ministry of Defence

Dejan Mihajlović**

*University of Defense in Belgrade,
School of National Defense*

THE ISRAELI CAMPAIGN BETWEEN THE WARS CONCEPT: EVOLUTION, SCOPE, AND LIMITATIONS

Resume

The Campaign Between the Wars (CBW) is one of the central concepts of contemporary Israeli security strategy, developed in response to the evolving threats Israel has faced since the beginning of the 21st century. Rather than adhering to the traditional dichotomy between war and peace, Israeli strategic thinking has gradually adopted an approach that views the space between major conflicts as an active operational arena. The core logic of the CBW lies in continuous action below the threshold of open warfare, aimed at preventing or slowing the accumulation of adversary capabilities, delaying the outbreak of larger conflicts, and shaping favourable conditions should war ultimately occur.

The concept took its modern form in the aftermath of the Second Lebanon War in 2006, when it became evident that non-state actors, particularly Hezbollah and Hamas, could develop significant offensive capabilities during periods of relative calm. In response, the Israel Defence Forces developed a multidomain model integrating intelligence activities, precision airstrikes, cyber operations, special operations, and diplomatic engagement. In this sense, the CBW functions as a proactive instrument for shaping the security environment rather than merely reacting to emerging threats.

From a theoretical perspective, the concept draws on elements from several classical schools of strategic thought. It incorporates Sun

* Email address: milomir.isailovic@mod.gov.rs.

** Email address: dejan_miha@yahoo.com.

Tzu's emphasis on achieving victory without decisive battle, Douhet's logic of striking deep into the enemy's system, and Liddell Hart's indirect approach. At the same time, it departs from Clausewitz's paradigm of war as a clearly bounded event culminating in decisive victory. Instead, Israeli practice points toward a model of sustained, controlled, and often covert use of force.

Operationally, the CBW has been most prominently applied in Syria, where Israel has conducted continuous strikes against Iranian infrastructure and weapons transfers to Hezbollah, aiming to prevent the emergence of a new front in the north. A similar logic has been applied in relation to Lebanon and Iran's broader regional presence. In the Gaza Strip, however, specific structural conditions—high population density, immediate proximity to Israeli territory, and a low threshold for escalation—have limited the consistent application of the concept.

Although the CBW has, in many cases, enabled Israel to maintain operational initiative, delay conflicts, and degrade adversary capabilities at relatively low cost, its limitations have also become apparent. Prolonged reliance on below-threshold operations carries the risk of misjudging adversary intentions, gradual erosion of deterrence, and the accumulation of threats that may ultimately escape control. Contemporary analyses, therefore, suggest that while the CBW is an effective instrument for managing threats in the grey zone, it cannot serve as a substitute for classical strategic preparation for war.

Although the analysis focuses on the period before October 2023, an understanding of the Campaign Between the Wars concept is essential for a systematic examination of contemporary Israeli strategic thinking and the manner in which Israel shapes its security environment, thereby facilitating a more comprehensive assessment of both its current and prospective strategic conduct.

Keywords: Campaign Between the Wars; deterrence; Israel Defence Forces (IDF); Israel; conflict management; hybrid warfare; Middle East; intelligence and security system.

* Овај рад је примљен 8. април 2026. године, а прихваћен на састанку Редакције 20. јула 2026. године.